

Пристінський Р. В.,
доктор філософії з педагогіки,
заступник начальника кафедри
тактики навчально-наукового
інституту забезпечення державної
безпеки,
Національна академія Національної
гвардії України
(м. Харків, Україна)

ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ВВНЗ ЯК СКЛАДОВІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

В умовах повномасштабного вторгнення країни-агресора проти нашої держави, окупації території України процес професійної підготовки майбутнього офіцерського складу Національної гвардії України (НГУ) потребує наукового обґрунтування, модифікації і оновлення. Потребують переосмислення наявні проблеми та виклики, які постійно вимагають конкретизації. На перший план виходять аналіз ведення бойових дій, порівняння запланованого та наявного результату підготовленості військ, обґрунтування, розробку та впровадження сучасних педагогічних технологій підготовки курсантів як майбутніх офіцерів НГУ ВВНЗ. Керівництво нашої країни та Національної гвардії України, вимагають, щоб освітні програми підготовки фахівців у сфері НГУ окрім високої професійної компетентності, мали розвинуті командирські якості, педагогічну майстерність при роботі з особовим складом, готовність до вирішення різноманітних навчально-виховних ситуацій під час бойової, спеціальної, професійно-психологічної підготовки тощо. Отже, питання, що пов'язані з методичною компетентністю майбутніх офіцерів НГУ, як наставників підлеглих та керівників військових підрозділів у цілому, постійно постають на порядку денному функціонування військових частин НГУ.

Дослідження історії становлення і розвитку військово-професійної підготовки майбутніх офіцерів проведено М. Нещадимом, В. Ягуповим та іншими. Методичні основи підготовки фахівців у вищих військових навчальних закладах у сучасних умовах розроблено О. Диденком, О. Латишевою, Г. Нікіфоровою, А. Шестаковою, О. Бойко та іншими.

Реалії завдань, що сьогодні виконують офіцери Національної гвардії України, вимагають враховувати пріоритети у формуванні компетентності майбутнього офіцера, і особливо його методичну компетентність. Аналіз же наукової літератури виявив, що багато питань формування методичної компетентності майбутнього офіцера НГУ залишилося поза увагою науковців. Зокрема не розкрито її зміст і структуру, можливості діагностики, методу

формування, що негативно позначається на якості підготовки курсантів у ВВНЗ НГУ.

Отже, педагогічні проблеми, що виникають у процесі підготовки майбутніх офіцерів НГУ сьогодні є відображенням наступних суперечностей: між зростаючими вимогами нашої країни в умовах бойових дій до розвитку компетентностей військовослужбовців та стандартною практикою формування фахової компетентності майбутніх офіцерів НГУ у ВВНЗ, який є профільним для таких фахівців;

між необхідністю становлення та розвитку фахової компетентності офіцерів НГУ як педагога і недосконалістю його психолого-педагогічної підготовки у ВВНЗ; між вимогами замовника в обличчі держави до підготовленості майбутніх офіцерів НГУ, недостатнім усвідомленням офіцерів-випускників у необхідності володіння методичною компетентністю для успішного забезпечення військово-педагогічного процесу у військових частинах Національної гвардії України.

Аналіз наукових джерел показав, що загальні недоліки підготовки військовослужбовців військових формувань України носять організаційний, військово-професійний, лінгвістичний, педагогічний та психологічний характер [1]. Серед них такі найбільш розповсюджені: зміст професійної та інших видів підготовки не завжди адаптовані до конкретних завдань НГУ; недостатня підготовленість особового складу у напрямку іноземної мови для професійного спілкування з представниками НАТО; навчальний матеріал, що розглядається під час проведення занять, найчастіше будується з недостатнім урахуванням психолого-педагогічних закономірностей процесів сприйняття та засвоєння знань курсантами; недостатня розвиненість стимулюючих механізмів, що забезпечують активний самостійний розвиток курсантів; недостатній зв'язок навчального процесу з реаліями службово-бойової діяльності випускників; недостатня методична компетентність випускників як керівників, що займаються професійною підготовкою підлеглих у військових частинах НГУ.

Для уточнення сутності поняття «методична компетентність» за допомогою словників, визначено, що «методичний» – це той, що:

- 1) відноситься до методики;
- 2) здійснюється за певним планом, послідовний, поступовий, безперервний.
- 3) істинний, справедливий, правильний;
- 4) належить методисту.

Визначення поняття же «компетентність» деякі науковці ґрунтують на понятті «компетентний», розкриваючи зміст останнього як:

- 1) той, що володіє фундаментальними знаннями, є обізнаним, підготовленим, авторитетним;
- 2) той, що володіє.

Отже, методична компетентність майбутнього офіцера НГУ належить до спеціальних (фахових) компетентностей. Таким чином, методична компетентність офіцера як педагога є невід'ємною складовою його професійної

компетентності, а її сформованість - важлива умова успішної діяльності щодо навчання та виховання підлеглого особового складу. Адже офіцер згідно своїх функціональних обов'язків повинен вміти навчати підлеглих, знаходити нові методичні засоби та прийоми, аналізувати, відбирати, структурувати та адаптувати методичні матеріали, бути здатним до співробітництва, прагнути постійного саморозвитку та самовдосконалення тощо.

На думку науковців, результати навчання структуруються за чотирма сферами особистості: пізнавальна; ціннісно-мотиваційна; психомоторна, діяльнісна. Це дає нам змогу визначити структуру методичної компетентності офіцера НГУ за спільністю таких самих компонентів: когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісного тощо [2].

У даній тезі-доповіді розглянуто різні наукові підходи до такої компетентності, проведено її структурно-функціональний аналіз. Зазначено, що методична компетентність – це інтегральна здатність, що включає загальновійськові, військово-спеціальні та педагогічні компоненти, що у взаємодії забезпечують успіх військово-освітньої діяльності у військових підрозділах НГУ. Наведено структуру методичної компетентності офіцерів НГУ за спільністю таких компонентів: когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісного тощо.

Список використаних джерел:

1. Керницький О.М., Пасічник В.І., Васищев В.С. Педагогічні особливості ігрового моделювання при навчанні слухачів магістратури вищого військового навчального закладу переговорній діяльності в ситуації захоплення заручника.

Збірник наукових праць «Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальній школах». Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2020. № 73/2020. С. 33-39.

2. Пристінський Р.В. Педагогічні проблеми формування методичної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України у ВВНЗ. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. 2022. Вип. 84. С. 224-228.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.

4. Ягупов В.В., Кортенко В.А. Актуальні проблеми підготовки військових фахівців у контексті європейської інтеграції системи вищої освіти. Проблеми інженерно-педагогічної освіти. *Збірник наукових праць*. Випуск 11. харків, УПА, 2011. С. 53.